

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۷۷۸۶-۲۹۸۰

زمان چاپ: ۱۴۰۲/۱۱/۲۰

شماره مجوز مجله: ۸۰۴۰۰

بررسی عوامل موثر در گرایش دانش آموزان به فضای مجازی و راه کارهای مقابله با آن

ژیلا عظیمی گاوبنده^۱، سیده سعیده رادمند^۲، زهرا بردبار^۳، فرشته جلیلی بسحاق^۴، جملیه پورکیوان^۵

چکیده :

این مقاله تحقیقی با عنوان " بررسی عوامل موثر در گرایش دانش آموزان به فضای مجازی اینترنت و ارایه راه کارهای پیشگیرانه برای مقابله با آن " درصدد است تا ضمن مطالعه و بررسی عوامل موثر در گرایش دانش آموزان به فضای مجازی اینترنت، راه کارهای پیشگیرانه ای برای مقابله با گرایشات دانش آموزان ارایه دهد.. برخی از یافته های آن به شرح زیر می باشد: عواملی چون گرایش به دوست یابی های موقت نظیر توجه به جنس مخالف و احساس تنهایی مهمترین علت در گرایش دانش آموزان به اینترنت می باشد. در نظر گرفتن واحدهای درسی در دوه های مختلف تحصیلی برای آشنایی دانش آموزان با انواع جرم ها و روش های محافظت از خود مهمترین راه کار پیشگیرانه برای مقابله با گرایش دانش آموزان برای ورد به فضای مجازی اینترنت می باشد.

واژگان کلیدی: فضای مجازی، اینترنت، دانش آموز، راه کارهای پیشگیرانه

---

^۱ کارشناس مدیریت و برنامه ریزی آموزشی

^۲ کارشناس حقوق

^۳ کارشناس ارشد روانشناسی عمومی

^۴ کارشناس آموزش ابتدایی از دانشگاه فرهنگیان

^۵ کارشناس مدیریت فرهنگی

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۷۷۸۶-۲۹۸۰

مقدمه و طرح مساله تحقیق :

حوزه دانش آموزی از مهمترین حوزه های مطالعاتی است که باید توجه ویژه ای به آن داشت. مساله امنیت دانش آموزان همواره یکی از مهمترین چالش های نظام آموزشی و دستگاه های مسئول در برقراری نظم و امنیت به شمار می آید که گزارش های مرتبط با آن شاهدهی برای این ادعا می باشد. در اینجا باید به برخی از معضلاتی را که دانش آموزان مبتلا به آنها هستند، اشاره داشت، منجمله: مصرف مواد مخدر، برقراری روابط نامشروع، گرایش به جریان های نوظهور و آسیب های اجتماعی نوپدید و سایر معضلات دیگر، که محل امنیت آنان می باشد. توجه به امنیت دانش آموزان از یک سو و برنامه ریزی در جهت مصون نگه داشتن آنان از سوی دیگر در پرتو توجه ویژه به هر یک از مسایل فوق الذکر می باشد (دفتر تحقیقات کاربردی استان چ و ب، ۱۳۸۹: ۱).

برای برنامه ریزی صحیح در عرصه دانش آموزی، تحقیق در زمینه های مرتبط و پیدا کردن راه حلی برای این معضلات از اهمیت بسزایی برخوردار است. مساله ورود به فضای مجازی اینترنت از معضلات امنیتی مبتلا به دانش آموزان است که باید به آن توجه نمود (دفتر تحقیقات کاربردی استان چ و ب، ۱۳۸۹: ۸).

با رشد روز افزون فناوری و رسانه های فرا ملی از جمله اینترنت، ماهواره و تلفن همراه و افزایش شمار استفاده کنندگان از این رسانه های مدرن لزوم بررسی تاثیر آن ها بر زندگی انسانها یکی از مقولات مهم به شمار می آید (شبانیان و شبانیان، ۱۳۸۹). اینترنت و استفاده نابجا از آن موجبات به وجود آمدن معضلاتی چون اعتیاد اینترنتی، دوست یابی اینترنتی و جرایم سایبری شده است (دفتر تحقیقات کاربردی استان چ و ب، ۱۳۸۹: ۸). با پیچیده تر شدن روابط اجتماعی و افزایش روزافزون وسایل ارتباطی منجمله اینترنت موجب خارج شدن روابط افراد خانواده از حالت ساده چهره به چهره یا تلفنی و تغییر شکل آن در قالب شکل گیری روابط پیچیده تری به طور غیرمستقیم شده است و از آنجا که در این گونه روابط طرفین به درستی نمی توانند هویت یکدیگر را شناسایی کنند، همین امر زمینه جرایم و سوء استفاده های اینترنتی می شود (برومند باستانی، ۱۳۸۳).

آنچه که در این میان می تواند آسیب هایی را به جامعه وارد کند، گرایش افراد جامعه به هر یک از این آسیب هاست و قشر دانش آموز به جهت خصوصیات روانشناختی که دارد، از اثرپذیرترین گروه های جامعه به شمار می آیند، چرا که طبق آمارهای موجود حدود ۲۰٪ جمعیت کل کشور را دانش آموزان تشکیل می دهد. (روابط عمومی وزارت آموزش و پرورش، ۱۳۸۹).

بنابراین قبل از آنکه اقدامی در جهت جلوگیری و پیشگیری از گرایشات آنان در دام این آسیب ها صورت پذیرد، باید میزان و علل گرایش به این آسیب ها شناسایی تا مسؤلین نظام آموزشی و نیروی انتظامی بتوانند نسبت به پیشگیری از ابتلای دانش آموزان به این آسیب ها اقدامات و راه کارهای پیشگیرانه ای را ارائه دهند.

بر این اساس در این تحقیق به دنبال این هستیم تا علل گرایش دانش آموزان را به فضای مجازی اینترنت را شناسایی تا در نهایت بتوانیم راه کارهای پیشگیرانه ای برای مقابله با گرایش دانش آموزان در مواجهه با این آسیب ارائه دهیم.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۷۷۸۶-۲۹۸۰

چارچوب نظری تحقیق

برای تبیین نظری "گرایش به اینترنت" به نظریه های یادگیری اجتماعی، نظریه کنترل اجتماعی، نظریه رفتاری، نظریه بیولوژیکی و نظریه سازه گرایی اجتماعی) توجه شده است. از دیدگاه نظریه یادگیری اجتماعی، پدیده های اجتماعی به طور عمده ناشی از تجاربی است که بر پایه یادگیری نیابتی و مشاهده رفتار دیگران و پیامدهای آن شکل می گیرد. در مرکز این نظریه فرایند الگو سازی قرار دارد که در آن شخص رفتاری معرفتی و اجتماعی دیگران را با مشاهده، چه به طور تصادفی و چه آگاهانه یاد می گیرد (ساعتچی، ۱۳۷۷: ۹۹). بر اساس این نظریه، وسایل ارتباطی جدید، الگوهای ارتباطی جدیدی به کاربران معرفی می کنند و کاربران نیز با مشاهده این الگوهای جدید رفتاری را یاد می گیرند.

بر اساس نظریه کنترل اجتماعی هیرشی، عاملی که باعث جلوگیری از رفتارهای انحرافی نوجوانان و جوانان می شود، پیوند اجتماعی است. به اعتقاد هیرشی، پیوندهای اجتماعی دارای چهار عنصر اصلی دلبستگی، تعهد، مسئولیت و اعتقاد است. ضعف هر یک از چهار عنصر در فرد می تواند موجب بروز رفتارهای انحرافی او شود (امیدوار و صارمی، ۱۳۸۱: ۵۶).

نظریه رفتاری بر پایه مطالعات بی. اف. اسکینر راجع به شرطی شدن عامل یا کنشگر است. بر اساس این نظریه فرد برای دریافت پاداش وارد اینترنت می شود. پاداش هایی که فرد از این رفتار می گیرد، فرار از واقعیت، رسیدن به عشق و سرگرمی های زیاد است و چنانچه در زمان های آتی نیز به این پاداش ها نیاز داشته باشد، احتمالاً به اینترنت روی خواهد آورد. در نتیجه این روند تقویت شده و چرخه همچنان ادامه پیدا می کند. (2033•duran)

بر پایه نظریه بیولوژیکی، عوامل ارثی و مادرزادی و یا اختلالات شیمیایی در مغز و فرارسانه ها، دلایل اصلی روی آوردن فرد به اعتیادند. از نظر این دیدگاه، وجود برخی کروموزوم ها، هرمون ها و مواد زائد و یا فقدان مواد شیمیایی لازم و مشخص و فرارسانه هایی که فعالیت مغز و سایر دستگاه های عصبی را تنظیم می کنند، در بروز اعتیاد در فرد موثرند. (Ferriis, 2002: 3-2) از این نظر روش های چندی وجود دارد که طی آن استفاده از اینترنت احتمالاً باعث تحریک این فرایند عصبی- بیولوژیکی می شود. روش های مورد نظر عبارتند از:

- تجربه بالقوه شدید قدرت، هیجان، خوشحالی، تحریک، تحقق اهداف و رضایت، که در نتیجه آن فرد قادر خواهد بود در یک لحظه پیرامون هر چیزی به منبع گسترده اطلاعات وصل شود.
- احساس مخاطره جویی، مانند شرط بندی، با ناشناخته ماندن چیزی که شاید اتصال بعدی به اینترنت بتواند آن را مشخص کند، همراه است. حال این امر ناشناخته ممکن است کسب اطلاعات جدید، رفتن به اتاق چت، هرزه نگاری، سکس سایبر، خرید آن لاین و جز این ها باشد.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۷۷۸۶-۲۹۸۰

- اثر خویشتن داری رضایت بخشی که گمنامی کاربرد در نت به وی می دهد. این امر باعث تسریع روند صمیمیت و پیوند اجتماعی می شود که ظاهراً صداقت آن از ارتباط شفاهی بیشتر است و هم موجب می شود که فرد دچار خواب و خیال شود.
- اثر هیپنوتیزم آور حرکات تصاویر روی صفحه مانیتور.

نظریه سازه گرایی اجتماعی با تلقی نسبی بودن تاثیرات تکنولوژی های ارتباطی به ویژه تلفن همراه این تاثیرات را تابع زمینه، تفسیر و فهمی می داند که کاربران و افراد حاضر در حوزه ارتباط از آن به عمل می آورند. ساخت های اجتماعی تعیین کننده معنای ارتباط به شمار می آیند.

پیشینه پژوهش های انجام شده در رابطه با موضوع تحقیق

ضمن بررسی های به عمل آمده پیرامون موضوع تحقیق دریافتیم که تحقیقات بیشماری پیرامون موضوع انجام گرفته است که در ادامه برخی از مهمترین آنها را ارایه می دهیم:

در سال ۲۰۰۵ چی هونگ و همکارانش در پی کشف متغیرهای تاثیرگذار در اعتیاد اینترنتی دانشجویان تایوانی به این نتیجه رسیدند که پسران بیشتر از دختران به اعتیاد اینترنتی دچار هستند، عمده اعتیاد آنها به بازی های اینترنتی است. همچنین سن دانشجویان پسر، پایه تحصیلی آنان با اعتیاد اینترنتی آنان رابطه معنی داری نشان می دهد. (Chi- Hung, 2005: 273-277)

در سال ۱۳۸۸ هاشمی و همکارانش تحقیقی با عنوان "بررسی اعتیاد اینترنتی و تاثیر آن بر رفتار نوجوانان" به روش پیمایشی انجام دادند. نمونه مورد مطالعه ایشان ۳۸۰ نفر از دانش آموزان دبیرستان های منطقه یک شهر اراک بودند که با شیوه نمونه گیری تصادفی خوشه ای انتخاب شدند. داده های به دست آمده، پس از تکمیل پرسش نامه با روش های همبستگی، رگرسیون و تحلیل مسیر و با استفاده از نرم افزار Spss تجزیه و تحلیل شدند. نتایج حاکی از آن است که بین متغیر تحصیلات و اعتیاد اینترنتی همبستگی معنی دار وجود دارد و بین متغیر دینداری و اعتیاد اینترنتی رابطه منفی و معنی دار برقرار می باشد. بنا بر یافته های تحقیق متغیر مستقل روابط خانوادگی به عنوان یکی از عوامل تاثیرگذار بر اعتیاد اینترنتی بیشترین تاثیر را بر متغیر وابسته دارد(هاشمی و همکاران، ۱۳۹۰: ۴۳).

در سال ۱۳۸۹ ابراهیمی و همکارانش تحقیقی با عنوان "بررسی جامعه شناختی میزان اعتیاد به اینترنت و همبسته های اجتماعی آن(مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه آزاد شهر بابل)" به روش پیمایشی انجام دادند. نمونه مورد مطالعه ایشان ۳۸۵ نفر از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد بابل بودند که با شیوه نمونه گیری تصادفی خوشه ای چند مرحله ای انتخاب شدند. داده های

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۷۷۸۶-۲۹۸۰

به دست آمده، پس از تکمیل پرسش نامه با استفاده از نرم افزار Spss تجزیه و تحلیل شدند. نتایج حاکی از آن است که برای مردان سن با چهار بعد (طول مدت زمان استفاده از اینترنت، نوع استفاده از اینترنت، احساس بیگانگی با خود و علاقه به اینترنت) رابطه معنی دار دارد. سن زنان نیز با چهار بعد (میزان متوسط ساعات استفاده از اینترنت در هفته، طول مدت زمان استفاده از اینترنت، نوع استفاده از اینترنت، احساس بیگانگی با خود و علاقه به اینترنت) رابطه معنی داری دارد (ابراهیمی و همکاران، ۱۳۹۰: ۱۷).

در سال ۱۳۹۰ علیزاده و ایزدی تحقیقی با عنوان "بررسی عوامل موثر بر گرایش جوانان به چت در شهر بابل" به روش پیمایشی انجام دادند. نمونه مورد مطالعه ایشان ۱۸۰ نفر از شهروندان شهر بابل که سن آنها بالاتر از ۱۵ سال می باشد، بودند که با شیوه نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. نتایج گویای این موضوع است که هرچه قدر گرایش به دوست یابی های موقت نظیر توجه به جنس مخالف بیشتر باشد به همان میزان گرایش به چت کردن نیز افزونتر می شود. هرچه والدین در خصوص مباحث رایانه ای به ویژه چت کردن اطلاع چندانی نداشته باشند گرایش به چت کردن افزایش می یابد. هرچه فرد برای تنوع گرایی ارزش بیشتری قایل شود به همان میزان گرایش به چت کردن نیز افزایش می یابد. ناشناس بودن و عدم کشف هویت فرد از سوی دیگران بر گرایش به چت کردن جوانان موثر و دارای همبستگی بالا و مثبتی است. هزینه پایین چت کردن بر گرایش به چت کردن جوانان موثر و دارای همبستگی بالا و مثبتی است و نهایتاً اینکه پایین بودن ریسک خطر گرفتاری در چت بر گرایش به چت کردن جوانان موثر و دارای همبستگی بالا و مثبتی است (علیزاده و ایزدی، ۱۳۹۰: ۳۷۷).

سوالات تحقیق

(۱) علل موثر در گرایش دانش آموزان به فضای مجازی اینترنت کدامند؟

(۱,۱) علل موثر در گرایش دانش آموزان به فضای مجازی اینترنت از دیدگاه دانش آموزان کدامند؟

(۱,۲) علل موثر در گرایش دانش آموزان به فضای مجازی اینترنت از دیدگاه کارشناسان کدامند؟

(۲) مهمترین راه کارهای مقابله با گرایش دانش آموزان به اینترنت کدامند؟

(۲,۱) مهمترین راه کارهای مقابله با گرایش دانش آموزان به اینترنت از دیدگاه دانش آموزان کدامند؟

(۲,۲) مهمترین راه کارهای مقابله با گرایش دانش آموزان به اینترنت از دیدگاه کارشناسان کدامند؟

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۷۷۸۶-۲۹۸۰

فرضیات تحقیق

۱,۱) از دیدگاه کارشناسان گرایش به دوست یابی های موقت نظیر توجه به جنس مخالف مهمترین علت در گرایش دانش آموزان به اینترنت می باشد.

۱,۲) از دیدگاه دانش آموزان احساس تنهایی مهمترین علت در گرایش آنان به اینترنت می باشد و عدم آگاهی والدین کمترین علت در گرایش آنان به اینترنت می باشد.

روش شناسی تحقیق

تحقیق حاضر نظر به اینکه به توسعه دانش کاربردی در زمینه گرایش دانش آموزان به اینترنت می پردازد از نوع کاربردی [3] و با توجه به اینکه هدف آن شناخت هرچه بیشتر وضعیت و یاری رساندن به فرآیند تصمیم گیری در امر پیشگیری دانش آموزان از گرایش به اینترنت می باشد در زمره تحقیقات توصیفی به شمار می آید.

یافته های تحقیق

تحلیل سوالات تحقیق

۱) علل موثر در گرایش دانش آموزان به اینترنت کدامند؟

نتایج به دست آمده از تحلیل مربوط به علل گرایش دانش آموزان به اینترنت مندرج در جدول ۱ نشان می دهد که از دیدگاه کارشناسان (مربیان پرورشی، مشاوران و دبیران) مهمترین علل موثر در گرایش دانش آموزان به اینترنت به ترتیب عبارتند از: ۱. گرایش به دوست یابی های موقت نظیر توجه به جنس مخالف ۲. عدم آگاهی والدین ۳. کم بودن هزینه ۴. احساس تنهایی ۵. تنوع گرایبی ۶. ریسک خطر کم به دلیل ناشناس بودن و عدم کشف هویت فرد ۷. اعتقادات مذهبی ۸. طول مدت زمان استفاده از اینترنت و نوع استفاده از اینترنت. همانگونه که ملاحظه می شود از دیدگاه کارشناسان گرایش به دوست یابی های موقت نظیر توجه به جنس مخالف مهمترین علت در گرایش دانش آموزان به اینترنت می باشد.

همچنین نتایج جدول نشان می دهد که از دیدگاه دانش آموزان مهمترین علل موثر در گرایش آنان به اینترنت به ترتیب عبارتند از:

۱. احساس تنهایی ۲. طول مدت زمان استفاده و نوع استفاده از اینترنت ۳. گرایش به دوست یابی های موقت ۴. تنوع گرایبی ۵. اعتقادات مذهبی ۶. کم بودن هزینه ۷. ریسک خطر کم به دلیل ناشناس بودن ۸. عدم آگاهی والدین. همانگونه که ملاحظه می شود

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۷۷۸۶-۲۹۸۰

از دیدگاه دانش آموزان احساس تنهایی مهمترین علت در گرایش آنان به اینترنت می باشد و عدم آگاهی والدین کمترین علت در گرایش آنان به اینترنت می باشد.

جدول ۱: میانگین رتبه عوامل موثر در گرایش دانش آموزان به اینترنت از دیدگاه کارشناسان و دانش آموزان

میانگین رتبه	مهمترین عوامل به ترتیب	دانش آموزان	میانگین رتبه	مهمترین عوامل به ترتیب	کارشناسان
97/4	احساس تنهایی	93/4	گرایش به دوست یابی های موقت نظیر توجه به جنس مخالف		
72/4	طول مدت زمان استفاده و نوع استفاده از اینترنت	91/4	عدم آگاهی والدین		
62/4	گرایش به دوست یابی های موقت	89/3	کم بودن هزینه		
47/4	تنوع گرایی	67/4	احساس تنهایی		
36/4	اعتقادات مذهبی	48/4	تنوع گرایی		
28/4	کم بودن هزینه	48/4	ریسک خطر کم به دلیل ناشناس بودن و عدم کشف هویت فرد		
20/4	ریسک خطر کم به دلیل ناشناس بودن	40/4	اعتقادات مذهبی		

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۷۷۸۶-۲۹۸۰

38/4	عدم آگاهی والدین	23/4	طول مدت زمان استفاده از اینترنت و نوع استفاده از اینترنت
------	------------------	------	--

علاوه بر این نتایج جدول ۲ نشان می دهد که تفاوت معنی داری میان دیدگاه کارشناسان در خصوص عوامل موثر در گرایش دانش آموزان به اینترنت وجود دارد. چرا که نتایج جدول نشان دهنده تفاوت در دیدگاه کارشناسان در خصوص عوامل موثر در گرایش به اینترنت می باشد. همچنین نتایج جدول نشان می دهد که تفاوت معنی داری میان دیدگاه دانش آموزان در خصوص عوامل موثر در گرایش آنان به اینترنت وجود دارد. چرا که نتایج جدول نشان دهنده وجود تفاوت در دیدگاه دانش آموزان در خصوص عوامل موثر در گرایش آنان به اینترنت می باشد.

جدول ۲: نتیجه آزمون معنی داری در خصوص عوامل موثر در گرایش دانش آموزان به اینترنت از دیدگاه کارشناسان و دانش آموزان

نمونه ها	سطح معنی داری (sig)	نتیجه
کارشناسان	000/	تفاوت در دیدگاه کارشناسان
دانش آموزان	000/	تفاوت در دیدگاه دانش آموزان

۲) مهمترین راه کارهای پیشگیرانه برای مقابله با گرایش دانش آموزان به استفاده نابجا از اینترنت کدامند؟

نتایج به دست آمده از تحلیل مربوط به مهمترین راه کارهای پیشگیرانه برای مقابله با گرایش دانش آموزان به استفاده نابجا از اینترنت مندرج در جدول ۳ نشان می دهد که از دیدگاه کارشناسان (مربیان پرورشی، مشاوران و دبیران) مهمترین راه کارهای پیشگیرانه برای مقابله با گرایش دانش آموزان به استفاده زیاد و نابجا از اینترنت به ترتیب اولویت عبارتند از:

- ۱) در نظر گرفتن واحدهای درسی در دوه های مختلف تحصیلی برای آشنایی با انواع جرم ها و روش های محافظت از خود
- ۲) استفاده از وسایلی زنگ دار برای نشان دادن مدت زمان اتصال و نصب یک کپی از دستورالعمل فوق الذکر در اتاق دانش آموزان برای این که به آن وفادار بماند.
- ۳) در نظر گرفتن پاداشی در ازای کاهش اتصال به اینترنت

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۷۷۸۶-۲۹۸۰

- ۴) کشاندن جوانان به محیط های انتخابی و جایگزین نمودن لیستی از انتخاب های صحیح
- ۵) در نظر گرفتن نظام ارزشی و انگاره های ملی و دینی در تولید محتوای اینترنتی
- ۶) آموزش والدین در مدارس از طریق انجمن اولیاء و مربیان
- ۷) برخورد سریع با دانش آموزان

همانگونه که ملاحظه می شود از دیدگاه کارشناسان در نظر گرفتن واحد درسی در دوه تحصیلی راهنمایی برای آشنایی کودکان و نوجوانان با انواع جرم ها و روش های محافظت از خود مهمترین راه کار پیشگیرانه برای مقابله با گرایش دانش آموزان به استفاده زیاد و نابجا از اینترنت می باشد و برخورد سریع با دانش آموزان کمترین راه کار پیشگیرانه برای مقابله با گرایش دانش آموزان به استفاده زیاد و نابجا از اینترنت می باشد. همچنین نتایج نشان می دهد که از دیدگاه دانش آموزان مهمترین راه کار های پیشگیرانه برای مقابله با گرایش آنان به استفاده زیاد و نابجا از اینترنت به ترتیب اولویت عبارتند از:

- ۱) در نظر گرفتن واحد درسی در دوه تحصیلی برای آشنایی با انواع جرم ها و روش های محافظت از خود
- ۲) آموزش والدین در مدارس از طریق انجمن اولیاء و مربیان
- ۳) کشاندن جوانان به محیط های انتخابی و جایگزین نمودن لیستی از انتخاب های صحیح
- ۴) در نظر گرفتن پاداشی در ازای کاهش اتصال به اینترنت
- ۵) در نظر گرفتن نظام ارزشی و انگاره های ملی و دینی در تولید محتوای اینترنتی
- ۶) استفاده از وسایلی زنگ دار برای نشان دادن مدت زمان اتصال و نصب یک کپی از دستورالعمل فوق الذکر در اتاق دانش آموزان برای این که به آن وفادار بماند
- ۷) برخورد سریع با دانش آموزان

همانگونه که ملاحظه می شود از دیدگاه دانش آموزان در نظر گرفتن واحد درسی در دوه تحصیلی راهنمایی برای آشنایی کودکان و نوجوانان با انواع جرم ها و روش های محافظت از خود مهمترین راه کار پیشگیرانه برای مقابله با گرایش آنان به استفاده زیاد و نابجا از اینترنت می باشد و برخورد سریع با دانش آموزان کمترین راه کار پیشگیرانه برای مقابله با گرایش آنان به استفاده زیاد و نابجا از اینترنت می باشد.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۷۷۸۶-۲۹۸۰

جدول ۳: میانگین رتبه راه کار های پیشگیرانه برای مقابله با گرایش دانش آموزان به اینترنت از دیدگاه کارشناسان و دانش آموزان

کارشناسان		دانش آموزان	
میانگین رتبه	مهمترین راه کارها به ترتیب	میانگین رتبه	مهمترین راه کارها به ترتیب
22/4	در نظر گرفتن واحد درسی در دوه تحصیلی راهنمایی برای آشنایی کودکان و نوجوانان با انواع جرم ها و روش های محافظت از خود	98/4	در نظر گرفتن واحد درسی در دوه تحصیلی راهنمایی برای آشنایی کودکان و نوجوانان با انواع جرم ها و روش های محافظت از خود
11/4	استفاده از وسایلی زنگ دار برای نشان دادن مدت زمان اتصال و نصب یک کپی از دستورالعمل فوق الذکر در اتاق دانش آموزان برای این که به آن وفادار بماند	93/4	استفاده از وسایلی زنگ دار برای نشان دادن مدت زمان اتصال و نصب یک کپی از دستورالعمل فوق الذکر در اتاق دانش آموزان برای این که به آن وفادار بماند
08/4	آموزش والدین در مدارس از طریق انجمن اولیاء و مربیان	12/4	در نظر گرفتن پاداشی در ازای کاهش اتصال به اینترنت
93/3	کشاندن جوانان به محیط های انتخابی و جایگزین نمودن لیستی از انتخاب های صحیح	03/4	کشاندن جوانان به محیط های انتخابی و جایگزین نمودن لیستی از انتخاب های صحیح
92/3	در نظر گرفتن پاداشی در ازای کاهش اتصال به اینترنت	02/4	در نظر گرفتن نظام ارزشی و انگاره های ملی و دینی در تولید محتوای اینترنتی

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۷۷۸۶-۲۹۸۰

90/3	در نظر گرفتن نظام ارزشی و انگاره های ملی و دینی در تولید محتوای اینترنتی	71/3	آموزش والدین در مدارس از طریق انجمن اولیاء و مربیان
84/3	برخورد سریع با دانش آموزان	21/3	برخورد سریع با دانش آموزان

علاوه بر این نتایج جدول ۴ نشان می دهد که تفاوت معنی داری میان دیدگاه کارشناسان در خصوص راه کار های پیشنهادی برای مقابله با گرایش دانش آموزان به استفاده زیاد و نابجا از اینترنت وجود دارد. چرا که نتایج جدول نشان دهنده وجود تفاوت در دیدگاه کارشناسان در خصوص راه کارهای پیشنهادی برای مقابله با گرایش دانش آموزان به استفاده زیاد و نابجا از اینترنت می باشد. همچنین نتایج نشان می دهد که تفاوت معنی داری میان دیدگاه دانش آموزان در خصوص راه کار های پیشنهادی برای مقابله با گرایش آنان به استفاده زیاد و نابجا از اینترنت وجود دارد. چرا که نتایج جدول نشان دهنده وجود تفاوت در دیدگاه دانش آموزان در خصوص راه کارهای پیشنهادی برای مقابله با گرایش آنان به استفاده زیاد و نابجا از اینترنت می باشد.

جدول ۴: نتیجه آزمون معنی داری در خصوص راه کار های پیشگیرانه برای مقابله با گرایش دانش آموزان به اینترنت

از دیدگاه کارشناسان و دانش آموزان

نتیجه	سطح معنی داری (sig)	نمونه ها
تفاوت در دیدگاه کارشناسان	000/	کارشناسان
تفاوت در دیدگاه دانش آموزان	047/	دانش آموزان

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۷۷۸۶-۲۹۸۰

بحث و نتیجه گیری تحقیق

همانگونه که نتایج نشان داد بیشتر استفاده دانش آموزان از اینترنت در جهت رشد و توسعه فرهنگی خود و کسب دانش و مهارت های جدید می باشد بنابراین وظیفه نظام آموزشی است تا این زمینه را برای دانش آموزان فراهم ساخته و تقویت نماید. از دیدگاه کارشناسان گرایش به دوست یابی های موقت نظیر توجه به جنس مخالف مهمترین علت در گرایش دانش آموزان به اینترنت می باشد. ولی از دیدگاه دانش آموزان احساس تنهایی مهمترین علت در گرایش آنان به اینترنت می باشد. از دیدگاه کارشناسان در نظر گرفتن واحدهای درسی در دوه های مختلف تحصیلی برای آشنایی کودکان و نوجوانان با انواع جرم ها و روش های محافظت از خود مهمترین راه کار پیشگیرانه برای مقابله با گرایش دانش آموزان به استفاده زیاد و نابجا از اینترنت می باشد اما برخورد سریع با دانش آموزان راه کار نامناسبی برای مقابله با گرایش دانش آموزان به استفاده زیاد و نابجا از اینترنت می باشد. علاوه بر این از دیدگاه دانش آموزان نیز در نظر گرفتن واحد درسی در دوه های مختلف تحصیلی برای آشنایی کودکان و نوجوانان با انواع جرم ها و روش های محافظت از خود مهمترین راه کار پیشگیرانه برای مقابله با گرایش آنان به استفاده زیاد و نابجا از اینترنت می باشد اما برخورد سریع با دانش آموزان راه کار پیشگیرانه نامناسبی برای مقابله با گرایش آنان به استفاده زیاد و نابجا از اینترنت می باشد.

پیشنهادات تحقیق

با توجه به آنچه گفته شد، توصیه ها و پیشنهاد های زیر به منظور مقابله با گرایش دانش آموزان به آسیب های اجتماعی نوپدید قابل عرضه است. پیشنهادات ارائه شده با توجه به نتایج به دست آمده از تحقیق عبارتند از:

پیشنهادات کاربردی در رابطه با پیشگیری و مقابله با گرایش دانش آموزان به استفاده زیاد و نابجا از اینترنت:

- ۱) در نظر گرفتن واحد درسی در دوه تحصیلی راهنمایی برای آشنایی کودکان و نوجوانان با انواع جرم ها و روش های محافظت از خود.
- ۲) آموزش والدین در مدارس از طریق انجمن اولیاء و مربیان.
- ۳) نظارت دائم پلیس بر مراکز ارائه دهنده خدمات اینترنتی.
- ۴) برگزاری اردوهای ویژه ای برای درمان معتادان اینترنتی با امکانات ویژه، تشکیل جلسات مشاوره، کارگاه های درمانی و تمرینات سخت مشابه با اردوگاه های نظامی بخشی از برنامه های مدارس.
- ۵) استفاده از وسایلی زنگ دار برای نشان دادن مدت زمان اتصال و نصب یک کپی از دستورالعمل فوق الذکر در اتاق فرزندان برای این که به آن وفادار بماند، می تواند مفید باشد.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۷۷۸۶-۲۹۸۰

- ۶) بهتر است در ازای کاهش اتصال به اینترنت برای او پاداشی در نظر بگیرید یا در صورت تخطی مجازاتش کنید. اگر رایانه فرزندان در اتاق او یا در محل مجزا قرار دارد، انتقال آن به مکانی مثل آشپزخانه، اتاق ناهار خوری یا هر مکانی در منزل که براحتی بتوان رایانه را مشاهده کرد می تواند به شما کمک کند، تهیه فهرستی از فعالیت های جایگزین مفید است.
- ۷) معاشرت اجتماعی بخش مهمی از زندگی سالم است. اکنون که دانش آموزان خش زیادی از اوقات خود را به دور از خانه می گذرانند بهتر است معاشرت های اجتماعی از طریق گردهمایی، مجالس انجام پذیرد تا بدین ترتیب به اینترنت که دنیایی مجازی است پناه نیاورده و در آن به دنبال ایجاد تعاملات اجتماعی نباشند.
- ۸) جهت استفاده بهینه از اینترنت معلمان و دبیران از طریق تعاملات اینترنتی بتوانند ارتباط هایی درست و به جا با دانش آموزان داشته باشند تا از این طریق استفاده هر چه بهتر و موثر تر از منابع علمی و تخصصی مربوط به هر رشته فراهم آید.
- ۹) با توجه به این که فن آوری های نوین ارتباطی منجمله اینترنت، و چت هویت ملی و مذهبی دانش آموزان را کاهش می دهد لذا پیشنهاد می شود در تولید محتوای اینترنتی نظام ارزشی و انگاره های ملی و دینی مد نظر قرار گیرند.
- ۱۰) استفاده از فن آوری های نوین ارتباطی منجمله اینترنت و چت در دانش آموزان آسیب شناسی شود.
- ۱۱) با توجه به این که تهدید های چت بیشتر از فرصت های آن است، لزوم ارتقاء و آگاهی والدین در این زمینه از اصول و ضروریات است.
- ۱۲) باید در نهایت سعی شود شکاف نسلی به حداقل برسد و این در سایه انعطاف پذیری بیشتر والدین است و نه جوانان.
- ۱۳) جوانان باید ارشاد شوند تا از مخفی چت کردن بپرهیزند و تا حد امکان چت کردن آنها با توجه به شرایط و زمینه های مناسب آن در خانواده صورت گیرد و جنبه آشکار به خود بگیرد
- ۱۴) باید به جوانان فهماند که بین انواع محیط ها و خطراتی که می توانند برای آنها داشته باشند، تفاوت قایل شوند و با احتیاط عمل کنند.
- ۱۵) تا حد ممکن جوانان را به محیط های انتخابی کشانند و در آنجا لیستی از انتخاب های صحیح و قابل جایگزینی را ارائه دهند.
- ۱۶) از برخورد سریع و فوری با جوانان بپرهیزند.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۷۷۸۶-۲۹۸۰

منابع و ماخذ

- ابراهیمی، قربانعلی و همکاران، (۱۳۹۰). بررسی جامعه شناختی میزان اعتیاد به اینترنت و همبسته های اجتماعی آن (مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه آزاد شهر بابل .مجموعه مقالات برگزیده همایش منطقه ای آسیب های اجتماعی نوپدید .دفتر تحقیقات کاربردی و معاونت اجتماعی نیروی انتظامی استان مازندران: ۱۷.
- امیدوار احمدعلی و صارمی، علی اکبر(۱۳۸۱). اعتیاد به اینترنت: توصیف، سبب شناسی، پیشگیری، درمان و مقیاس های سنجش اختلال اعتیاد به اینترنت. مرکز مشاوره و خدمات روانشناختی پردیس. مشهد: انتشارات تمرین: ۵۶.
- برومند باستانی .(1383)جرائم کامپیوتری و اینترنتی .تهران: انتشارات بهنامی .
- ساعتچی، محمود .(1377)نظریه پردازان و نظریه ها در روانشناسی .تهران: انتشارات سخن: ۹۹.
- شبانیان، محبوبه و شبانیان، شکوفه(۱۳۸۷). راه های صیانت از دانش آموزان در برابر تاثیرات منفی رسانه های نوین .مجموعه مقالات اولین همایش دانش آموز، پلیس و امنیت اجتماعی .شهرکرد: فرماندهی نیروی انتظامی استان .
- رحمانی، علی و خلیلی، زهرا(۱۳۹۰). بررسی تاثیر استفاده از فناوری های نوین ارتباطی (اینترنت، چت، بازی های رایانه ای) بر هویت فرهنگی نوجوانان گزرگان .مجموعه مقالات برگزیده همایش منطقه ای آسیب های اجتماعی نوپدید .دفتر تحقیقات کاربردی و معاونت اجتماعی نیروی انتظامی استان مازندران: ۱۰۵.
- هاشمی، محمدرضا و همکاران(۱۳۹۰). بررسی اعتیاد اینترنتی و تاثیر آن بر رفتار نوجوانان .مجموعه مقالات برگزیده همایش منطقه ای آسیب های اجتماعی نوپدید .دفتر تحقیقات کاربردی و معاونت اجتماعی نیروی انتظامی استان مازندران: ۴۳.
- Chi- Hung(2005). Gender Difference and Related Factors Affecting online Gaming Addiction Among Taiwanese Adolescent. The Journal of Nervous and Mental Disease. 193(4) : 273-277
- Duran, Maria(2003). Internet Addiction Disorder. AllPsych Journal: 2.
- Ferris,Jennifer(2002). Internet Addiction Disorder: Causes, Symptoms and Consequenses. Psychology Virginia Tech, Jferris@ vt.edu: 3.
- Smith, M (2009). Communities in Cyberspace: London,Routledge :1-6.

پی نوشت ها :

- [1] عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرکرد و پژوهشگر دفتر تحقیقات کاربردی استان چهارمحال و بختیاری(Moradipordanjani@yahoo.com)
- [2] کارشناس ارشد مدیریت و رئیس دفتر تحقیقات کاربردی استان چهارمحال و بختیاری
- [3]. Applied Research